

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/248/2022
Identifikačné číslo spisu:	1210216185
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1210216185.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F. O., I., F. XX, zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Harakálym, Košice, Mlynská 28, proti žalovanej Slovenskej kancelárii poisťovateľov, Bratislava, Bajkalská 19B, IČO: 36 062 235, zastúpenej advokátkou JUDr. Henriettou Marnusekovou, Bratislava, Dostojevského rad 4, za účasti intervenienta na strane žalovanej P. E., nar. XX. L. XXXX, B., B. X, zastúpeného advokátkou Mgr. Ivanou Závackou, Bratislava, Havlíčkova 11/A, o náhradu škody na zdraví, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B2-52C/135/2010, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 52C/135/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 17. mája 2022 sp. zn. 14Co/162/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej a intervenientovi na strane žalovanej sa náhrada trov dovolacieho konania
n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. januára 2018 č. k. 52C/135/2010-643 konanie v časti o zaplatenie istiny 7.174,13 eura spolu s 9 % úrokom z omeškania ročne od 30. marca 2010 do zaplatenia titulom bolestného zastavil (výrok I.), žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom bolestného sumu 511,41 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 30. marca 2010 do zaplatenia, titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 58.119,39 eura spolu s 9 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 47.048,13 eura od 30. marca 2010 do zaplatenia, s 5 % úrokom z omeškania zo sumy 11.071,26 eura od 01. novembra 2016 do zaplatenia a titulom mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 29.059,69 eura, to všetko v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok II.), a vo zvyšných častiach žalobu zamietol (výrok III.). Žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 79,10 % (výrok IV.). Žalovanému zároveň uložil povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Bratislava II súdny poplatok vo výške 5.261,43 eura (výrok V.) a povinnosť zaplatiť Slovenskej republike na účet Okresného súdu Bratislava II trovy konania štátu vo výške 159,72 eura (výrok VI.).

1.1. Žalobca sa podanou žalobou domáhal od žalovaného zaplata sumy 10.511,33 eura titulom bolestného, sumy 120.596,40 eura titulom sťaženia spoločenského uplatnenia, všetko s 9 % ročným úrokom z omeškania od 30. marca 2010 do zaplata sumy 60.298,20 eura titulom zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Uviedol, že dňa 05. júla 2008 ako spolujazdec v motorovom vozidle zn. O. E. utrpel ťažké ublíženie na zdraví. Voči vodičovi P. E. bolo začaté trestné stíhanie pre prečin ublíženia na zdraví a prečin ohrozovania pod vplyvom návykovej látky. Za škodu na zdraví žalobcovi zodpovedá nepoistený prevádzkovateľ a vodič motorového vozidla, ktorým bola spôsobená škoda. Nároky poškodeného na náhradu škody z ublíženia na zdraví sú kryté zákonom o povinnom zmluvnom poistení a priamy nárok proti žalovanému na plnenie z garančného fondu vyplýva z § 24 ods. 2 písm. b) a ods. 3 citovaného zákona. Podľa lekárskeho posudku bolo bodové hodnotenie bolestného stanovené vo výške 1.338,75 bodov a sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 8340 bodov. Rozhodným obdobím na určenie hodnoty bodu je rok 2008, v ktorom bola hodnota bodu 14,46 eur. Náhrada za bolestné tak predstavuje sumu 19.358,33 eura a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 120.596,40 eura. Na základe výzvy žalovaný uspokojil nároky žalobcu prostredníctvom svojho zástupcu iba čiastočne, a to na základe oznámenia zo dňa 30. marca 2010 bolestné vo výške 8.847 eur. K dohode o vyrovnaní nedošlo. Žalobca sa následkom úrazu stal čiastočne nesebestačný, odkázaný na pomoc druhých, je natrvalo vylúčený z doterajšieho a jeho veku primeraného osobného, rodinného a spoločenského života. Je mobilný iba na invalidnom vozíku, nie je sebestačný vo všedných denných činnostiach. Následkom úrazu sa stal vo veku iba 20 rokov invalidným, s poklesom schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %. Na základe uvedeného navrhol zvýšiť náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 %, t. j. o 60.298,20 eura. Žalobca sa po čiastočných späťvzatiach žaloby v spore domáhal titulom bolestného zaplata sumy vo výške 10.511,33 eura, titulom sťaženia spoločenského uplatnenia zaplata sumy vo výške 66.505,80 eura to všetko s 9 % úrokom z omeškania ročne od 30. marca 2010 do zaplata a vyčísleným 9 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 54.090,60 eura počnúc dňom 30. marca 2010 do 25. januára 2011 v sume 4.014,56 eura a titulom mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia zaplata sumy vo výške 49.480,08 eura.

1.2. Súd prvej inštancie s poukazom na § 144, § 145 ods. 1, 2, 3, § 146 CSP, z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby v časti uplatnenia si bolestného, konanie v časti zaplata sumy 7.174,13 eura s úrokom z omeškania titulom bolestného zastavil, keď žalovaný so späťvzatím žalobcu nevyjadril nesúhlas. V ďalšom súd prvej inštancie vo veci aplikoval ustanovenia § 100 ods. 1, § 106 ods. 1, § 428, § 441, § 444, § 559 ods. 2, § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 5 ods. 3, § 42 zákona č. 315/1996 Zb. o premávke na pozemných komunikáciách (účinný ku dňu 05. júla 2008), § 11 ods. 5, § 11 ods. 6, § 15 ods. 1, § 24 ods. 2 písm. b), § 24 ods. 3, § 24 ods. 5 zákona č. 381/2001 Z. z. (účinného od 01. apríla 2007), § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 1, 2, § 5 ods. 1, 2, 4, 5, § 6 ods. 1, 3, § 8 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom dospel k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná. Pokiaľ išlo o výšku bodového hodnotenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu, z kontrolného znaleckého posudku č. 7/2016 vypracovaného v spore, vyplynulo, že bodové hodnotenie bolesti žalobcu je vo výške 1012,50 bodov a bodové hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu je vo výške 9940 bodov. Žalobcovi prislúcha voči žalovanému nárok na zaplata sumy 511,41 eura titulom bolestného (1012,50 bodov x 13,37 eura - 10 % spoluúčasť - 8.847 eur, ktoré boli žalobcovi už uhradené - 2.825,01 eura, ktoré boli už žalobcovi priznané), pričom vo zvyšku uplatnený nárok žalobcu titulom bolestného spolu s úrokom z omeškania zamietol. Žalobcovi priznal nárok na zaplata sumy 58.119,39 eura titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (9940 bodov x 13,37 eura - 10 % spoluúčasť - 54.090,60 eura, ktoré boli žalobcovi už uhradené - 7.398,03 eura, ktoré boli už žalobcovi priznané), pričom vo zvyšku nárok žalobcu na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a príslušenstva (úrokov z omeškania) zamietol. Dôvodným bol i nárok žalobcu na zaplata sumy 29.059,69 eura titulom mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia (50 % bodov sťaženia spoločenského uplatnenia, 4970 x 13,37 eura - 10 % spoluúčasť - 10.818,12 eura, ktoré boli žalobcovi už uhradené - 19.926,20 eura, ktoré boli už žalobcovi priznané), pričom vo zvyšku nárok žalobcu na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia súd zamietol. Nakoľko žalovaný dlžnú sumu žalobcovi neuhradil, dostal sa s plnením peňažného dlhu do omeškania, a teda bol žalobcovi povinný uhradiť okrem istiny 511,41 eura aj 9 % úrok z omeškania ročne od 30. marca 2010 titulom bolestného a okrem istiny 58.119,39 eura aj 9 %

úrok z omeškania ročne zo sumy 47.048,13 eura od 30. marca 2010 do zaplattenia a 5 % úrok z omeškania zo sumy 11.071,26 eura od 01. novembra 2016 do zaplattenia titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, s poukazom na § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanovením § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. v znení účinnom účinného ku dňu 30. marca 2010 a ku dňu 01. novembra 2016.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie strán sporu rozsudkom zo 17. mája 2022 sp. zn. 14Co/162/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil v napadnutom výroku II. (pokiaľ išlo priznanú sumu bolestného vo výške 511,41 eura, priznanú sumu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 58.119,39 eura a priznanú sumu mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 29.059,69 eura) a v napadnutých výrokoch III., V., VI., zmenil v napadnutom výroku II. (iba v časti príslušenstva) tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi titulom bolestného sumu 511,41 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne od 23. júla 2016 do zaplattenia, a titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 58.119,39 eura spolu s 5,25 % úrokom z omeškania ročne od 23. júla 2016 do zaplattenia, do troch dní, zmenil v napadnutom výroku IV. tak, že žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného a pôvodného odvolacieho konania v rozsahu 100% a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov tohto odvolacieho konania.

2.1. Zmeňujúce rozhodnutie v časti príslušenstva - úrokov z omeškania odôvodnil s poukazom na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/145/2017, ako aj sp. zn. 6Cdo/16/2010 s tým, že iba v rámci nároku na mimoriadne zvýšenie odškodnenia za SSU dochádza k omeškaniu dlžníka až uplynutím (v rozsudku) súdom určenej doby splnenia, nakoľko až na základe súdneho rozhodnutia vzniká samotná povinnosť dlžníka zaplatiť náhradu zodpovedajúcu zvýšeniu odškodnenia za SSU podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. (k tomu pozri aj rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/23/96, R 53/1997). Ak potom súd prvej inštancie žalobcovi priznal titulom mimoriadneho zvýšenia odškodnenia SSU iba sumu 29.059,69 eura bez príslušenstva, rozhodol správne. Súd prvej inštancie teda úroky z omeškania zo sumy priznaného mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za SSU podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. žalobcovi nepriznal. Pokiaľ ide o úroky z omeškania zo samotných nárokov bolestného a SSU, tieto súd prvej inštancie priznal od 30. marca 2010 (pokiaľ ide o bolestné zo sumy 511,41 eura, pokiaľ ide o SSU zo sumy 47.048,13 eura) a od 01. novembra 2016 (pokiaľ ide o SSU zo sumy 11.071,26 eura). Hoci zákon č. 381/2001 Z. z. úroky z omeškania viaže výlučne na nesplnenie nepeňažnej povinnosti normovanej § 11 ods. 6, pri subsidiárnej aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 1 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z.), konkrétne § 517 ods. 2 v spojení s § 563 Občianskeho zákonníka, možno sankcionovať úrokmi z omeškania aj nesplnenie peňažnej povinnosti. V danej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobca nárok na bolestné vo výške 19.358,33 eura a na SSU vo výške 120.596,40 eura uplatnil u žalovaného 15. októbra 2009 (spolu s predložením lekárskeho posudku F. O., ktorý obodoval u žalobcu bolestné na 1.338,75 bodov a SSU na 8.340 bodov). Dňa 18. novembra 2009 vybavením tejto škodovej udalosti žalovaný poveril spoločnosť Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., ktorá žalobcovi dňa 30. marca 2010 oznámila, že uspokojila jeho nárok iba čiastočne, a to v rámci bolestného mu vyplatila sumu 8.847 eur (t. j. 60 % ako zálohu). Zároveň ho vyzvala, aby jej doložil zápisnicu o jeho výsluchu na polícii (kvôli prevereniu jeho vedomosti o požití alkoholu u vodiča, a k pripútaniu bezpečnostným pásom) pre účely posúdenia miery jeho spoluzavinenia a fotokópiu jeho zdravotnej dokumentácie, v súvislosti s jeho zranením pri dopravnej nehode, výmeru o priznaní invalidného dôchodku a správu posudkového lekára Sociálnej poisťovne - posúdenie invalidity, pre účely vyplatenia SSU. Zdravotnú dokumentáciu žalobcu zaslal jeho právny zástupca súdu (a žalovanému) až po pojednávaní zo dňa 12. novembra 2010. Následne ako žalovaný obdržal zdravotnú dokumentáciu dňa 02. decembra 2010 a po tom, čo táto bola posúdená posudkovými lekármi žalovaného, pristúpil dňa 24. januára 2011 k poskytnutiu náhrady, a to sumy 54.090,60 eura titulom SSU (60 % z uplatneného SSU), a dňa 14. februára 2011 sumy 10.818,12 eura titulom mimoriadneho zvýšenia SSU o 20 %. Dňa 19. januára 2012 bol na súd doručený znalecký posudok č. 8/2012 znaleckej organizácie forensic.sk, ktorý bol žalovanej doručený 02. februára 2012, a v ktorom bola obodovaná bolesť na 970 bodov (12.972,78 eura), SSU na 5110 bodov (68.341,14 eura). Dňa 02. júna 2016 bol súdu doručený znalecký posudok LEGE ARTIS č. 7/2016, v ktorom bolo bolestné obodované na 1.012,50 bodov a SSU na 9.940 bodov. Zhrňujúc žalovaný teda žalobcovi uhradil bolestné v sume 8.847 eur (dňa 29. marca 2010), SSU v sume 54.090,60 eura (dňa 24. januára 2011), zvýšené SSU v sume 10.818,12 eura (dňa 14. februára 2011).

Dňa 12. mája 2015 bolo žalobcovi doplatené bolestné v sume 2.825,01 eura, SSU v sume 7.398,03 eura, zvýšené SSU v sume 19.926,20 eura a úrok 4.014,56 eura (od 30. marca 2010 do 24. januára 2011) a 9 % úrok zo sumy 10.233,04 eura v sume 4.713,80 eura (od 30. marca 2010 do 12. mája 2016).

2.2. Žalobca oznámil žalovanému škodovú udalosť dňa 15. októbra 2009. Od tohto okamihu začala žalovanému plynúť 3 mesačná lehota na skončenie prešetrovania potrebného na zistenie rozsahu jeho povinnosti poskytnúť poistné plnenie a na (buď) oznámenie výšky poistného plnenia, ak bol rozsah povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie a nárok na náhradu škody preukázaný, (alebo) na poskytnutie písomného vysvetlenia dôvodov, pre ktoré odmietol poskytnúť alebo pre ktoré znížil poistné plnenie alebo na poskytnutie písomného vysvetlenia k tým uplatneným nárokom na náhradu škody, v ktorých nebol v ustanovenej lehote preukázaný rozsah povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie a výška poistného plnenia. Žalovaný až dňa 30. marca 2010 žalobcovi oznámil, že uspokojil jeho nárok iba čiastočne, a to v rámci bolestného mu vyplatil sumu 8.847 eur (t. j. 60 % ako zálohu) a zároveň ho vyzval, aby mu doložil zápisnicu o jeho výsluchu na polícii (kvôli prevereniu jeho vedomosti o požití alkoholu u vodiča, a k pripútaniu bezpečnostným pásom) pre účely posúdenia miery jeho spoluzavinenia a fotokópiu jeho zdravotnej dokumentácie, v súvislosti s jeho zranením pri dopravnej nehode, výmeru o priznaní invalidného dôchodku a správu posudkového lekára Sociálnej poisťovne - posúdenie invalidity, pre účely vyplatenia SSU. Žalovaný tak svoju povinnosť vyplývajúcu mu z § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z. z. splnil až 30. marca 2010, a to jednak povinnosť podľa písm. a) cit. ustanovenia (tým, že žalobcovi oznámil výšku poistného plnenia, v rozsahu, v ktorom mal nárok na náhradu škody preukázaný - t. j. v rozsahu bolestného v sume 8.847 eur), a jednak povinnosť podľa písm. b) cit. ustanovenia (tým, že žalobcovi vysvetlil dôvody, pre ktoré mu zatiaľ nevyplatil zvyšné nároky, keďže bez predloženia požadovaných dokladov (zápisnice o výsluchu žalobcu na polícii, zdravotnej dokumentácie žalobcu, výmery invalidného dôchodku a správy posudkového lekára Sociálnej poisťovne) nemal ohľadne zvyšných nárokov preukázaný rozsah jeho povinnosti poskytnúť poistné plnenie a jeho výšku. Žalovaný si teda týmto splnil svoju povinnosť podľa § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z. z., avšak až po uplynutí 3 mesačnej lehoty (táto mu uplynula 15. januára 2010). Žalovanému tak vznikla povinnosť zaplatiť žalobcovi úroky z omeškania podľa osobitného predpisu podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka (§ 11 ods. 8 zákona č. 381/2001 Z. z.).

2.3. Úroky z omeškania (pokiaľ ide o bolestné a SSU) možno žalobcovi priznať iba od toho času, keď sa dlžník (žalovaný) dostal do omeškania. Keďže pri nároku na náhradu škody nie je ustanovený čas splnenia, podľa ustanovenia § 563 Občianskeho zákonníka treba vychádzať z toho, že škodca je povinný nahradiť škodu prvý deň po tom, čo ho veriteľ požiadala o splnenie. Ak nedošlo k požiadaniu dlžníka už skôr, treba za kvalifikované požiadanie považovať žalobu; dňom zročnosti pohľadávky uplatnenej v žalobe však nebude deň nasledujúci po podaní žaloby na súde, ale deň po doručení tejto žaloby žalovanému. Na druhej strane bolo potrebné (pokiaľ ide o začiatok omeškania žalovaného) vziať do úvahy aj to, že skutočná výška škody na zdraví žalobcu bola zistená (ustálená) až v priebehu súdneho konania, a to na základe znaleckých posudkov, pričom aj súd v napadnutom rozhodnutí vychádzal z bodového ohodnotenia bolesti a SSU podľa znaleckého posudku znaleckej organizácie LEGE ARTIS č. 7/2016 (viď bod 30 tohto rozhodnutia), ktorý bol žalovanému doručený dňa 22. júla 2016 (č. l. 353). Až týmto dňom (v spojení s predchádzajúcou výzvou žalobcu na plnenie) možno konštatovať, že bolo (aj žalovanému) známe, aká je skutočná (konečná) výška škody u žalobcu (tak v prípade bolestného ako aj v prípade SSU). Preto až nasledujúci deň (23. júla 2016 - t. j. deň po doručení znaleckého posudku LEGE ARTIS žalovanému, z ktorého záverov pri priznávaní odškodnenia bolestného a SSU vychádzal aj súd prvej inštancie) sa žalovaný dostal do omeškania s plnením peňažného dlhu. Napriek tomu, že žalobca vyzval žalovaného na plnenie skôr (a teda omeškanie žalovaného by sa malo odvíjať od § 563 Občianskeho zákonníka, ktoré ustanovenie sa vo všeobecnosti vzťahuje na prípady splatnosti nároku na náhradu škody), žalovaný (bez poznania a ustálenia skutočnej výšky svojho dlhu, ktorého výška bola dovtedy sporná) sa nemohol dostať do omeškania skôr, než mu bola známa skutočná výška jeho dlhu. Otázka možného spoluzavinenia poškodeného (ako procesná obrana žalovaného v konaní) bola v tomto smere už irelevantná. Z týchto dôvodov odvolací súd ustálil za deň omeškania žalovaného s plnením náhrady škody (bolestného a SSU) dňom 23. júla 2016. Podľa § 3 ods. 1 vl. nariadenia č. 87/1995 Z. z. účinného k 23. júlu 2016, výška úrokov z omeškania je o päť percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. V danej veci bola základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s

plnením peňažného dlhu vo výške 0,25 %. Výška úrokov z omeškania tak predstavuje 5,25 %. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie v časti priznaného príslušenstva (pokiaľ išlo o bolestné a SSU) zmenil tak, že „žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi titulom bolestného sumu 511,41 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,25% ročne od 23. júla 2016 do zaplattenia, titulom náhrady za sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 58.119,39 eura spolu s 5,25 % úrokom z omeškania ročne od 23. júla 2016 do zaplattenia“.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu v zmeňujúcej časti vo výroku II. a v súvisiacom výroku o náhrade trov konania IV. podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ust. § 420 písm. f) CSP. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že bude potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces videl dovolateľ v tom, že rozsudok odvolacieho súdu je v napadnutej časti týkajúcej sa posúdenia začiatku omeškania žalovaného s plnením náhrady škody vnútorne rozporný a nepresvedčivý. Žalobca si u žalovaného uplatnil svoje nároky na základe bodového hodnotenia bolesti v počte 1338,75 bodov a hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia v počte 8340 bodov. Pokiaľ ide o náhradu za bolesť, tá v rozsahu bodového hodnotenia 1012,50 bodov, a pokiaľ ide o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, táto v rozsahu bodového hodnotenia 8 340 bodov, boli uplatnené u žalovaného dôvodne, ako vyplynulo z výsledku súdneho konania, pričom žalovaný mu časť týchto nárokov uplatnených v súdnom konaní odmietol dobrovoľne plniť najneskôr ku dňu 30. marca 2010. Preto v zmysle ustanovenia s 563 OZ minimálne tento rozsah náhrady škody bol preukázaný už pri podaní žaloby a z časti týchto nárokov, ktoré neboli žalobcovi zo strany žalovaného plnené, mal byť priznaný žalobcovi úrok z omeškania už od 30. marca 2010, ako to správne posúdil súd prvej inštancie. Dôvodnosť priznania úroku z omeškania až od roku 2016 sa týkala len časti náhrady zodpovedajúcej časti bodového hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia, ktoré na podklade znaleckého posudku podaného v konaní v roku 2016, presahovalo pôvodne uplatnený nárok žalobcu v žalobe. V rozsudku odvolacieho súdu je teda rozpor, keď sa na jednej strane odvoláva na ustanovenie § 563 OZ a omeškanie žalovaného už potom, čo ho o plnenie žalobca dôvodne požiadal a na druhej strane priznal úrok z omeškania až od roku 2016 odvolávajúci sa na vykonanie znaleckého dokazovania v konaní, hoci to preukázalo len nepatrnú časť z dovtedy neuplatnených nárokov žalobcu, kým dôvodnosť ostatných nárokov žalobcu bola známa už predtým a táto dôvodnosť bola znaleckým dokazovaním len potvrdená.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že dovolacie dôvody nie sú dané a navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol resp. zamietol. Vo vzťahu k dovolacej argumentácii žalobcu poukázala, že dovolanie je nedôvodné, keď rozhodnutie odvolacieho súdu je právne správne a je súladné s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR. Dovolateľ podaným dovolaním namieta právne posúdenie veci. Pre končené rozhodnutie a teda omeškanie žalovanej s plnením je nutné si všímať, ktoré položky boli známe a bodované v roku 2010, a ktoré žalobca pôvodne na súde uplatňoval a ktoré položky boli bodované, tj. známe až v roku 2016, v znaleckom posudku LEGE ARTIS, a.s., na podklade ktorých v konečnom dôsledku súd o nárokoch žalobcu rozhodol. Pokiaľ totiž došlo v roku 2016 k hodnoteniu a priznaniu nárokov žalobcu na podklade iných položiek bolestného a SSU ako boli hodnotené v roku 2010, nemôže byť žalovaná v omeškaní s plnením, nakoľko toto hodnotenie v roku 2010 ešte nebolo známe. Žalovaná preto nepovažuje za správne vychádzať len sumárne z počtu bodov hodnotenia poškodenia zdravia žalobcu bez ohľadu na čas konečného položkového hodnotenia tej ktorej položky bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu, rozhodného pre priznanie nárokov žalobcu. Pokiaľ totiž bolo poškodenie zdravia v roku 2016 hodnotené inými položkami ako v roku 2010, nemohla sa žalovaná dostať do omeškania tak, ako to žiada priznať žalobca.

4.1. Intervenient na strane žalovanej v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že dovolanie je nedôvodné a navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalovaný, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je potrebné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

12. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri

procesu jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

13. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia ale nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade.

15. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP teda zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

15.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

15.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Dovolať prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces videl v tom, že rozsudok odvolacieho súdu je v napadnutej časti týkajúcej sa posúdenia začiatku omeškania žalovaného s plnením náhrady škody vnútorne rozporný a nepresvedčivý.

17. Pokiaľ dovolateľ namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne, resp. nepresvedčivo odôvodnené, dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi už konštantne uvádza, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10, 9Cdo/248/2021) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré

nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

18. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Z viacerých rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je (a to aj z hľadiska viacerých aspektov týkajúcich sa kvalitatívnej stránky odôvodňovania súdnych rozhodnutí) porušením ústavou a Dohovorom garantovaného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces. Medzi požiadavky kladené na kvalitu odôvodňovania súdnych rozhodnutí možno zaradiť požiadavky o zákaze vnútornej rozpornosti argumentácie (požiadavka relevantnosti, jasnosti, presnosti a konkrétnosti argumentu), povinnosť odôvodniť odklon od existujúcej judikatúry, povinnosť „vyrovnať sa“ s ústavnoprávnym argumentom a názormi právnej vedy, možnosti odvolacieho súdu prevziať argumenty prvostupňového súdu a iné.

20. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

21. Treba mať na zreteli, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

22. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Odvolací súd sa otázke úrokov z omeškania venoval dostatočne vyčerpávajúco a podrobne v bodoch 61. až 64. odôvodnenia svojho rozhodnutia, aplikujúc § 517 ods. 2 a § 563 OZ. Odvolací súd v bode 64. podrobne odôvodnil svoj záver, podľa ktorého ustálil za deň omeškania 23. júla 2016, nakoľko výška škody bola ustálená až znaleckým dokazovaním a vo vzťahu k žalovanému mohlo dôjsť k omeškaniu až po doručení predmetného znaleckého posudku (por. bližšie bod 64. odôvodnenia). Skutočnosť, že dovolateľ sa s názorom odvolacieho súdu nestotožnil, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, pretože za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že rozhodnutie nebolo odôvodnené podľa predstáv dovolateľa.

23. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Dovolací súd nezistil, že by postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces, ani že zistenie skutkového stavu by bolo prima facie natoľko chybné (svojvoľné), že by k nemu súd pri

rešpektovaní základných zásad hodnotenia vykonaných dôkazov nemohol nikdy dospieť (porov. I. ÚS 6/2018), a ani že prijaté právne závery by boli v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami, resp. že by z nich v žiadnej možnej interpretácii súdneho rozhodnutia nevyplývali (porov. I. ÚS 243/07). Podľa názoru dovolacieho súdu preto prijaté skutkové a právne závery oboch súdov nižšej inštalácie možno považovať za logické, vychádzajúce zo skutkových okolností veci a relevantných právnych noriem a nemožno im vyčítať takú svojvoľnosť, ktorá by mala za následok arbitrárnosť ich rozhodnutí.

24. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobca namieta predovšetkým nesprávnosť právneho posúdenia začiatku omeškania, resp. spôsob, akým odvolací súd aplikoval príslušné ustanovenia § 517 ods. 2 a § 563 OZ na zistený skutkový stav. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenia rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP nemá možnosť zaoberať sa správnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom, pretože prípadné nesprávne právne posúdenie veci vadu zmätočnosti v zmysle predmetného ustanovenia nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

25. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súdu uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalobcu procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

26. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalovaná a ani intervenient na jej strane si náhradu trov dovolacieho konania neuplatnili.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.